

ŠÍRENIE OSVETY A PRAXE V OBLASTI ZODPOVEDNÉHO NAKLADANIA S ODPADOM

Ivana Rapoš Božič

Bratislava, október 2021

Obsah nemusí odzrkadľovať oficiálne stanovisko Európskej únie.

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

Európsky fond regionálneho rozvoja

Štvrtým a posledným cieľom Dobrého trhu je šírenie osvety a praxe v oblasti zodpovedného nakladania s odpadom podľa konceptu Zero Waste. Organizátorky Dobrého trhu rozvinuli expertízu v oblasti Zero Waste managementu verejných podujatí a ich prvoradou ambíciou je eliminovať produkciu komunálneho odpadu priamo počas podujatia. Ich druhou ambíciou sa stalo sprístupňovanie tejto expertízy organizátorom ďalších verejných podujatí na Slovensku. Vo výskume nás preto zaujímalo, ako vnímajú rôzni aktéri a aktérky aktivity Dobrého trhu v tejto oblasti a do akej miery z nich čerpajú vo svojom osobnom živote a svojich profesijných aktivitách.

Náš výskum nám umožnil identifikovať tri preukázateľné dopady Dobrého trhu v tejto tematickej oblasti. Na základe rozhovorov vieme povedať, že Dobrý trh má dopad na optimalizáciu vyprodukovaného odpadu počas podujatia, šírenie osvety o zodpovednom nakladaní s odpadom, a šírenie dobrej praxe v oblasti zodpovedného nakladania s odpadom. Identifikované dopady spolu s ich podpornými mechanizmami a limitami prezentujeme v Schéme 4.

Schéma 4 Identifikované dopady, podporné mechanizmy (zelené bubliny) a limity (červené bubliny) vo vzťahu k šíreniu osvety a praxe v oblasti zodpovedného nakladania s odpadom

OPTIMALIZÁCIA VYPRODUKOVANÉHO ODPADU

Aktivity v oblasti Zero Waste¹ neboli súčasťou Dobrého trhu od samotného začiatku – postupný príklon k tejto filozofii je možné sledovať približne od roku 2015, kedy organizátorky Dobrého trhu nadviazali spoluprácu s Inštitútom cirkulárnej ekonomiky a začali sa systematickejšie venovať otázke optimalizácie odpadu vyprodukovaného počas verejných podujatí. Ich snahou bolo zredukovať predovšetkým komunálny odpad, čo sa im podľa dostupných štatistík do značnej miery aj podarilo². Rozhovory so zástupcami inštitúcií, ktoré sú aktívne v oblasti odpadového hospodárstva pomohli identifikovať niekoľko mechanizmov, ktoré k tomuto dopadu prispievajú. Patrí medzi ne predovšetkým spolupráca s odborníkmi, stanovenie eliminácie odpadu ako programovej priority, zriadenie triediacich staníc, zapojenie dobrovoľníkov, a zavedenie praxe používania recyklovateľných obalov a kompostovateľného a zálohovateľného riadu.

Inštitút cirkulárnej ekonomiky, známy tiež pod skratkou INCEN, je občianske združenie, ktoré sa v Slovenskom prostredí dlhodobo venuje téme zodpovedného nakladania s odpadom. Prvým mechanizmom, ktorý prispel k optimalizácii vyprodukovaného odpadu sa stala aktívna spolupráca s touto organizáciou. Táto spolupráca sama o sebe nebola zárukou úspechu a prvé pokusy spojené so snahou o optimalizáciu vyprodukovaného odpadu na Dobrom trhu boli len čiastočne úspešné. Druhý mechanizmus je tak spojený s povýšením agendy Zero Waste na programovú prioritu, do ktorej sa postupne zapojil celý organizačný tím.

Mysleli sme si, že to napríklad stačí iba, neviem, označiť nádoby a ľudia proste budú vedieť, že čo ako majú robiť. A mali sme tam nejakých brigádnikov, ktorí nám s tým pomáhali, ale zistili sme, že to je taký polovičný alebo možno tretinový úspech toho konceptu, s ktorým sme začali. A že vlastne sa potrebujeme tomu intenzívne venovať počas prípravy Dobrého trhu, viacej času, viacej ľudí, že vlastne to musí byť téma, v ktorej proste bude celý tím zapojený. Že to naozaj nie je iba témou pre niekoho, kto rieši odpad, ale naozaj, že to musí byť v rámci toho tímu riešené ako téma, jedna z hlavných tém Dobrého trhu. Takže potom, v ďalšej fáze, sme to presne urobili a tá téma naozaj potom chytila celý ten tím Dobrého trhu a začali to všetci riešiť. [...] Takže

¹ Organizátorky Dobrého trhu definujú koncept Zero Waste ako životný štýl a spôsob fungovania domácností s cieľom minimalizovania odpadu.

² Na oficiálnych webových stránkach Dobrého trhu organizátorky uvádzajú, že komunálny odpad od návštevníkov tvorí len niečo cez 5% ich odpadu (Dobry trh 2021).

sa potom z toho vyvinul koncept, ktorý bol naozaj funkčný a ktorý mal veľmi dobré merateľné výsledky a bol aplikovateľný aj na ďalšie podujatia. (C2, Zástupkyňa Inštitútu cirkulárnej ekonomiky)

Kľúčovým prvkom vyvinutého Zero Waste konceptu a zároveň ďalším významným podporným mechanizmom tohoto dopadu sa stalo zriadenie Zero Waste triediacich staníc a zapojenie dobrovoľníkov, ktorí počas celej doby trvania Dobrého trhu tieto triediace stanice obsluhujú a návštevníkov usmerňujú pri separácii odpadu. Takýmto spôsobom sa darí Dobrému trhu eliminovať možnosť, že nesprávne umiestnený komunálny odpad znehodnotí celý kontajner kompostovateľného odpadu.

Ono to triedenie akoby v tej ešte súčasnosti nemá zmysel pokiaľ tam nie sú nejakí ľudia, ktorí usmerňujú pri tom separovaní, pretože vlastne ak by sa niečo, čo tam nepatrí, vhodilo napríklad do biologicky rozložiteľného odpadu, tak to znehodnotí celú tú časť okolo toho alebo všetko čo je v tej nádobe v podstate. Preto je dobré, keď je tam nejaký dozor, ktorý jednak vysvetlí, jednak keď si všimne, že je niečo zle hodené, tak to vlastne prehodí do správnej nádoby. (D7, Zástupkyňa projektovej sekcie Magistrátu hlavného mesta Bratislavy)

Ďalším výrazným podporným mechanizmom optimalizácie vyprodukovaného odpadu sa stalo zavedenie praxe používania recyklovateľných obalov a riadov a neskôr aj používania zálohovateľných riadov.

A nie len samotné to triedenie, ale tam potom Dobrý trh prešiel napríklad na opakovane použiteľné poháre ako jeden z prvých eventov takýchto menších. Lebo vieme, že napríklad festivaly ako je Pohoda mali takéto možnosti vzhľadom na to, že sú veľké a boli zaujímavé aj pre dodávateľov opakovane použiteľných riadov, že aby to s nimi robili. Ale malé eventy to vôbec nerobili, takže Dobrý trh bol asi jeden z prvých takýchto v úvodzovkách menších eventov, ktoré to urobili a stala sa tá téma predchádzania vzniku odpadov veľmi dôležitou témou. A to isté sa stalo napríklad aj s tými kompostovateľnými riadmi, ktoré Dobrý trh potom vyžadoval, aby ich tí predajcovia naozaj mali a zároveň aby sa aj zvlášť triedili a skončili potom v zariadení, ktoré ich aj zhodnotilo. To znamená, že tam sa to sledovalo, aby sa naozaj nielen vybrali obaly, ktoré budú bud' opakovane použiteľné alebo kompostovateľné, ale zároveň aby sa aj skompostovali. Čiže dosledoval sa celý ten materiálový tok. (C2, Zástupkyňa Inštitútu cirkulárnej ekonomiky)

Obrázok 1 Stanovisko na vracanie zálohovateľných pohárov

Určitým limitom tohoto dopadu ale zároveň ostáva nedostatočná infraštruktúra spracovania odpadu, ktorá by pomohla znížiť náklady spojené s likvidáciou kompostovateľného odpadu a maximalizovať úžitok z jeho ďalšieho spracovania. Ako upozornila zástupkyňa spoločnosti Odvoz a likvidácia odpadu, mesto Bratislava zatiaľ takouto infraštruktúrou nedisponuje a jej vybudovanie je zatiaľ len súčasťou strategických rozvojových plánov.

Infraštruktúra, to je iná vec. Samotné mesto Bratislava nemá ani kompostáreň ani bioplynku, ale teda je to v strategických rozvojových plánoch aj mesta aj OLO. Ide sa stavať komunitná kompostáreň s hygienizačnou jednotkou, takže naozaj sa ide prispôbiť infraštruktúra povinnostiam. Takže my veríme, že do nejakých dvoch rokov bude veľkokapacitná kompostáreň s tým hygienizačným zariadením v Bratislave a bude obsluhovať všetky potreby mesta od zelene, starostlivosti o zeleň, kosenie, trávu, zber kuchynského odpadu z domácností, zber odpadu z jedální, z reštaurácií. A proste všetko, čo k tomu patrí. (D4, Zástupkyňa spoločnosti Odvoz a likvidácia odpadu)

ŠÍRENIE OSVETY O ZODPOVEDNOM NAKLADANÍ S ODPADOM

Druhým identifikovaným dopadom v tejto tematickej oblasti je šírenie osvedy o zodpovednom nakladaní s odpadom. Tento dopad je preukázateľný na základe výpovedí komunikačných partnerov a partneriek naprieč všetkými kategóriami. Mnohí z nich vnímajú Dobrý trh ako podujatie, ktoré je priekopníkom a zároveň najviditeľnejším nositeľom agendy zodpovedného nakladania s odpadom vo verejnom priestore na Slovensku.

Pre mňa bolo tiež prínosom, že vlastne ako prvýkrát, prvýkrát to bolo na Slovensku, že recyklovanie, že to brali ozaj tak vážne. Že ešte aj ľudí tam stáli pri tých košoch, ako keby pomáhali, ako recyklovať. Že to sa mi už zdalo ozaj že ako nadpriemer, že za to platiť, alebo možno to boli dobrovoľníci. Že ozaj, ozaj na to dali veľmi veľký dôraz. Nie len tak, že voľačo iba na ukázanie, ale že naozaj tá snaha sa cení. (F1_2, Návštevník a pracovník v IT priemysle)

Kapacitu Dobrého trhu šíriť povedomie o zodpovednom nakladaní s odpadom hodnotia pozitívne aj zástupkyne dvoch kľúčových inštitúcií, ktoré sa venujú odpadovému hospodárstvu: Inštitútu cirkulárnej ekonomiky a spoločnosti Odvoz a likvidácia odpadu. Obe inštitúcie s Dobrým trhom na rozvíjaní konceptu Zero Waste v kontexte organizácie verejných podujatí už niekoľko rokov spolupracujú.

Podľa zástupkyne Inštitútu cirkulárnej ekonomiky Dobrý trh významne prispel k šíreniu povedomia o zodpovednom nakladaní s odpadmi vo vzťahu k širokej verejnosti. Spoluprácu s Dobrým trhom tak vníma ako dôležitú predovšetkým z hľadiska synergie so vzdelávacími aktivitami inštitútu.

Tým, že sme túto tému riešili s Dobrým trhom, tak nám to veľmi pomohlo túto tému spopularizovať a otvoriť ju širokej verejnosti. A že vlastne cez rôzne naše iné projekty alebo koncepty sa tá myšlienka nešíri až tak rýchlo, ako keď ju napríklad urobí Dobrý trh. (C2, Zástupkyňa Inštitútu cirkulárnej ekonomiky)

Obrázok 2 Diskusia o spracovaní odpadu v meste prebiehajúca počas Dobrého trhu

Pozitívny dopad Dobrého trhu v oblasti šírenia povedomia o zodpovednom nakladaní s odpadom vyzdvihla aj zástupkyňa spoločnosti Odvoz a likvidácia odpadu, ktorá pozitívne ohodnotila výchovno-vzdelávací rozmer Dobrého trhu a označila aktivity prebiehajúce v rámci Dobrého trhu ako úspešný príklad neformálneho vzdelávania.

Ten výchovno-vzdelávací rozmer toho Dobrého trhu je určite podstatný. [...] Pre našu oblasť, pre produkciu komunálnych odpadov a nakladanie s nimi, to má zmysel, lebo naozaj nie sú platformy, kde dospelých ľudí dokážeme vzdelávať. Ako...KDE? Na našom webe, na webe mesta, nejaké odborné články, nejaké statusy na Facebooku, ale nemusíte byť našim fanúšikom zrovna. Však načo by som mala medzi priateľmi alebo lajknutú nejakú stránku odpadárskej spoločnosti zberovej, však to asi bežní ľudia nerobia. A... [povzdych] odpadu sa venujú, čo ja viem, televízia, rozhlas len veľmi okrajovo. Keď nevysypeme nejakú nádobu alebo je niekde pri nádobe kopa neodvezeného odpadu tak akurát skritizujú zberovú spoločnosť, že to neodviezla, ale prostě nejdú do tej hĺbky. Takže z takého pohľadu toho výchovno-vzdelávacieho pre isté oblasti si myslím, že to má zmysel. (D4, Zástupkyňa spoločnosti Odvoz a likvidácia odpadu)

Šírenie osvedčenej zodpovednej nakladateľskej s odpadom funguje aj vo vzťahu k trhovníkom a zástupcom lokálnych prevádzok, ktorí sú počas Dobrého trhu nútení zmeniť svoje

návyky a zabehnutú prax v oblasti nakladania s odpadom. Viacerí trhovníci a zástupcovia lokálnych prevádzok priznali, že aj keď pre nich téma recyklácie nebola nová, tlak zo strany organizátorov Dobrého trhu ich prinútil prehodnotiť aj prax, ktorú predtým nepovažovali za problematickú, ako napríklad balenie produktov do igelitových sáčkov alebo používanie plastových slamiek.

Keď sme začínali s Dobrým trhom, alebo do nejakého dvetisíc pätnásteho/osemnásteho, sme balili produkty do igelitu s tým, že je to papierový produkt, tak aby sa zákazníkovi na ceste z Dobrého trhu nepokazil. A Dobrý trh vyvinul ako keby ešte ten vyšší tlak na človeka, aby ten spotrebiteľ sa cítil za to zodpovedný, a my sme si to uvedomili, aj keď mám pocit, že dosť neskoro, že proste ideme prestať dávať igelitové sáčky, že budeme dávať papierové, lebo on si na to aj tak musí doniesť svoj slušný ruksak a nejaký recyklovaný obal, ktorý tú vec ochráni pred tou vodou. Takže nás to tak potom až ex post trochu naučilo vnímať iné veci. (A6, Trhovník podnikajúci v oblasti papiernictva)

Z hľadiska šírenia osvetu o zodpovednom nakladaní s odpadom vo vzťahu k širokej verejnosti je možné považovať za najfunkčnejší mechanizmus prítomnosť triediacich staníc a s nimi spojené zapojenie dobrovoľníkov, ktorí návštevníkov Dobrého trhu pri vyhadzovaní odpadu usmerňujú. Práve triediace stanice sú pre účastníkov výskumu naprieč kategóriami najhmataateľnejším symbolom snahy organizátoriek Dobrého trhu o šírenie povedomia o zodpovednom nakladaní s odpadom. Mnohí návštevníci hodnotia pozitívne predovšetkým interakciu s dobrovoľníkmi, ktorú vnímajú ako príležitosť pre neformálne vzdelávanie v oblasti separácie odpadov.

Ja mám pozitívnu skúsenosť s tým triedením. Teda že som mala taký pocit, že sa ma snažili vzdelávať. Ak som tam strávila nad tým [viac času], nehodili tie odpadky do toho koša, ale skôr sa ma spýtali: „A kam by ste to vy dali? Prečo si myslíte že tam?“. A teda snažili sa ma naviesť na to, že teda zle rozmýšľam, lebo toto nie je ten typ odpadu, ktorý patrí tam. Čiže v tom kvitujem akože aj takú tú vzdelávaciu úlohu, že teda to nie je také, že mi to čisto pozbierame a my to sami odpraceme. (F1_5, návštevníčka a novinárka)

Obrázok 3 Dobrovoľníčky na triediacich staniciach.

To, do akej miery sa návštevníci a ostatní zapojení počas Dobrého trhu reálne dozvedia niečo nové o zodpovednom nakladaní s odpadom závisí aj od ich východiskovej pozície. Pre tých, ktorí sa tejto téme aktívne venujú aj vo svojom každodennom živote osvetové aktivity Dobrého trhu nutne nemusia priniesť nové poznatky. Pre tých, ktorí sa však tejto téme aktívne nevenujú, otvárajú interakcie s dobrovoľníkmi na triediacich staniciach možnosť dozvedieť sa niečo viac o zásadách separácie odpadu.

Tak [zodpovedné nakladanie s odpadom] je niečo, čomu sa venujem že šialene dlhé roky a pre mňa Dobrý trh v tomto prínos nemal. Lebo je to téma ktorej som sa venovala už predtým, a riadim sa s ňou a ňou aj tak žijem. Možno pre iných áno, ale pre mňa to nebolo na Dobrom trhu niečo nové. (F4_6, návštevníčka a pracovníčka v IT firme)

Návštevníčka Dobrého trhu, ktorá má zároveň skúsenosť s pôsobením na triediacich staniciach ako dobrovoľníčka, zároveň upozornila, že edukačný potenciál triediacich staníc nemá dopad len na návštevníkov, ale aj na samotných dobrovoľníkov, ktorí sa počas usmerňovania verejnosti sami často dozvedia viac o zásadách separácie odpadu.

Tým, že trávim veľa času na tých triediacich staniciach, tak aj na základe toho viem povedať, že nielen tí návštevníci, že im to podľa mňa veľa dáva, že sa niečo naučia, ale

aj ja ako dobrovoľník, že mi to tiež veľa prinieslo odkedy chodím na Dobrý trh. Ja si myslím, že je to super zvládnuté. Viem to potvrdiť z vlastnej skúsenosti, že mi to veľa prinieslo. (F2_3, návštevníčka a študentka gymnázia)

Pri šírení osvetu o zodpovednom nakladaní s odpadom zohráva dôležitú rolu aj používanie kompostovateľného a zálohovaného riadu, ktoré bolo zmieňované už v kontexte optimalizácie vyprodukovaného odpadu. Väčšina komunikačných partnerov a partneriek vníma túto prax pozitívne.

To [zodpovednejšie nakladanie s odpadom] je tam posledné roky veľmi vidieť. To znamená, že ako sa separuje a že sú iba ekologické obaly a recyklovateľné a...myslím, že od začiatku je tam snaha, aby si človek požičil len jeden pohár a nie aby ho pri každom stánku ho vyhodil a zobral si nový. Čiže to, to veľmi vnímam. Že sa snaží, aby to bolo...minimalizácia odpadu a, a ekologický a separovanie a... To myslím, že sa darí. (E3, Sused a vysoký štátny úradník)

Zároveň je však dôležité podotknúť, že úspech Dobrého trhu pri šírení osvetu o koncepte Zero Waste je síce dôležitým ale nie dostatočným predpokladom zmeny návykov návštevníkov pri nakladaní s odpadom. Ako jedna z návštevníčok podotkla, aj v kontexte Dobrého trhu podľa nej separácia odpadu funguje predovšetkým vďaka prítomnosti dobrovoľníkov a dobrovoľníčok na triediacich staniciach. Podľa jej názoru skúsenosť separácie odpadu pod dohľadom tejto dobrovoľníckej „stráže“ nie je dostatočne silná na to, aby ľudí motivovala pokračovať v separácii odpadu aj doma. Potenciálne zlepšenie, ktoré by mohlo podľa jej názoru umocniť motiváciu návštevníkov pokračovať so separáciou odpadu aj mimo Dobrého trhu, vidí v posilnení edukačných aktivít o nakladaní s odpadom.

Keď som sa aj bavila u nás v skupinke [priateľov], že ako vlastne tieto Zero Waste aktivity tam vnímajú, tak áno, tam si človek proste nakúpi to jedlo, vyhodí ho separované, aj preto, že tam sú ľudia, ktorí na to dohliadajú. Naozaj, mne sa páči, že tam je tá "stráž" [smiech], ktorá na to dohliada. Hej, že nazvem to stráž, ale vyslovene niekto akože pozerá, že "správne, toto patrí sem, toto patrí tam", ale tí ľudia si to neprenášajú ako nejaký návyk domov. Čo samozrejme sa asi nedá vybudovať návyk za nejaké dve hodiny účasti na podujatí, ale možno keby to bolo spojené s nejakou aktivitou, alebo nejakými šokujúcimi číslami, alebo prednáškou, tak by pochopili ten zmysel. Že doma pred nimi nikto nestojí kto ich proste naviguje, že toto musíš dať

naozaj sem alebo toto je naozaj papier a naozaj to je dôležité. Že keď to urobí päť miliónov ľudí na Slovensku, tak to má iný dopad ako keď prostě každý sa na to vykašle. Čiže ja by som v tomto videla dosť veľké medzery v rámci ovplyvnenia mienky ľudí. (F3_5, Návštevníčka a podnikateľka)

O dôležitosti posilnenia edukačných aktivít v oblasti zodpovedného nakladania s odpadmi hovorili aj ďalší účastníci výskumu. Niektorí z nich navrhovali, aby dobrovoľníci na triediacich staniciach súbežne distribuovali letáky s podrobnými zásadami separácie odpadu, ktoré by si návštevníci mohli odniesť domov³. Iní sa vyjadrili, že by privítali, ak by organizátori zaradili do programu Dobrého trhu aj Zero Waste workshopy pre verejnosť.

Toto by potrebovalo ešte väčšiu osvetu. Toto by potrebovalo dokonca aj nejaké také (krátka pauza) brožúrky. Či môžete do plastových [košov] dávať aj vrchnáky, či môžete dávať, ja neviem, obaly... že čo všetko napríklad s mliekom... z mlieka či sa môžu dávať tie obaly do papiera alebo kde sa majú dávať presne, lebo majú plastový uzáver. Či sa majú dávať do plastových alebo... No, prostě takéto veci až do najmenších podrobností by človek ocenil, veľa ľudí. No, možno, že veľa ľudí už vie, ale ja ešte stále napríklad niektoré veci potrebujem doplniť. (E5, Susedka a zástupkyňa centra pre seniorov)

ŠÍRENIE EXPERTÍZY V OBLASTI ZODPOVEDNÉHO NAKLADANIA S ODPADOM

Tretím identifikovaným dopadom Dobrého trhu vo vzťahu k zodpovednému nakladaniu s odpadom je šírenie Zero Waste expertízy vo vzťahu k organizátorom iných verejných podujatí na Slovensku. Na základe rozhovorov s aktérmi, ktorí sa sami na organizácií podieľajú na organizácií verejných podujatí vieme povedať, že Dobrý trh má preukázateľný dopad v tejto oblasti a je mnohými organizátormi vnímaný ako podujatie, ktoré utvára trend.

Ja osobne si myslím, že Dobrý trh je momentálne z pohľadu práce s odpadmi asi to najlepšie, čo tu máme. V Bratislave určite. V rámci celého Slovenska možno tak Pohoda sa ešte snaží robiť niečo nadštandardne. Preto je ťažké rozprávať o tom, čo by sa dalo zlepšiť, lebo už ako keby sa skôr bavíme o nových trendoch na Slovensku. Akože že by som mal niečo niekde odkukané a to sa mi páčilo a teraz chcem, aby to bolo na

³ Takýto leták existuje (Príloha č. 2) a je dostupný na webových stránkach občianskeho združenia Punkt.

Dobrom trhu. Ja si myslím, že to smeruje dobre a to, čo sa v rámci toho robí, je adekvátne. Až nadštandardné v rámci Slovenska. (D1, zástupca oddelenia životného prostredia a dopravy MČ Bratislava Rača)

Medzi kľúčové mechanizmy, ktoré tento dopad posilňujú patrí predovšetkým odovzdávanie expertízy v Zero Waste managemente, a to najmä formou Zero Waste brožúr a školení, ktoré sú určené pre organizátorov iných verejných podujatí na Slovensku.

A akože mne sa hrozne páči, že idem na festival Atmosféra a tam sú tie letáčky o separovaní z Dobrého trhu, to ma vždycky tak akože poteší pri srdci, že jeeej, že však to poznám. Alebo že zapájajú dobrovoľníkov, ktorí tam s tým separovaním pomáhajú. Aj my máme stále tuná na dverách ten letáček o tom, že čo kam patrí, do ktorého koša, ktorý je tiež z Dobrého trhu. Čiže hej, toto tiež podľa mňa je veľmi dôležitá agenda, ktorú sa im veľmi pekne darí aj podprahovo aj veľmi cielene ako keby komunikovať. (B3, Zástupkyňa lokálnej prevádzky)

Ďalším významným podporným mechanizmom je priama spolupráca organizátoriek Dobrého trhu so zástupcami mesta a verejnej správy. Takýmto spôsobom organizátorky Dobrého trhu napríklad spolupracovali s Magistrátom hlavného mesta Bratislavy pri zavádzaní Zero Waste praxe pri organizácii Vianočných trhov.

Prvý krát, keď mesto zaviedlo na svojom podujatí zber separovaného odpadu a triedenie aj na kompostovateľný odpad, tak to bolo v roku 2019 práve na Vianočných trhoch. Úzko sme pri tom spolupracovali aj s mestskou spoločnosťou OLO a zároveň aj s externými expertami, medzi ktorými boli aj organizátorky Dobrého trhu. Tak sme vlastne toto riešili spolu s nimi. (D7, Zástupkyňa projektovej sekcie Magistrátu hlavného mesta Bratislavy)